

Učiteljski Tovariš

Glasiló avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: Zaveza avstr. jugoslovanskih učit. društev. — Spomini „visokošolskega profesorja“. — Krasni cvetovi. — Poglavlje o birokratizmu. — Učiteljski pravnik. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Zaveza avstr. jugoslovanskih učit. društev.

Slovenskemu in istrsko-hrvaškemu učiteljstvu!

Po sklepu upravnega odbora v seji z dne 8. mal. travna t. l. se bo vršila XIII. glavna skupščina „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“ dne 25., 26. in 27. vel. travna t. l. na Bledu.

Predavanja in predlogi za glavno skupščino se morajo prijaviti do 1. vel. travna t. l. podpisanemu vodstvu, obenem naj se naznani dotični govornik.

Poslane teme in stavke razglasimo takoj, ko se nam vpošljejo.

Cenjene gg. predsednike Zavezinih društev prosimo, da skličejo nemudoma zborovanja svojih društev, pri katerih naj se volijo delegati v smislu § 7., lit. e Zavezinih pravil. Delegati naj se nam prijavijo vsaj do 15. vel. travna t. l., da jih moremo priobčiti v oni štev. „Učit. Tov.“, ki izide 20. vel. travna. Izvolite delegate, ki se bodo glavne skupščine tudi res udeležili, da bo vsako društvo dobro zastopano!

Društvene izkaze imajo gg. predsedniki že v rokah. Izvolite jih izpolniti in prav zanesljivo vrniti do

20. vel. travna, da bo mogel g. tajnik izdelati svoje poročilo.

Gg. blagajnike Zavezinih društev pa prosimo, da pošljejo Zavezinemu blagajniku letni donesek do 15. vel. travna, da bo mogel sestaviti svoj račun.

Čas do glavne skupščine je jako kratek, zato naj delujejo že sedaj vsa Zavezina društva na to, da bo udeležba na Bledu kar mnogobrojnejša.

Naši načelnini sprotniki na Dunaj, mi na Bled!

Vodstvo „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“.

V Ljubljani, dne 14. mal. travna 1901.

Tajnik:
Drag. Česnik.

Predsednik:
L. Jelenc.

Krasni cvetovi.

Lanske jeseni smo priobčili v svojem listu dopis z Dunaja, kjer nam piše naš poročevalec, kako neusmiljeno preganja dunajski župan, krščansko-socijalni dr. Lueger, vse tisto dunajsko učiteljstvo, ki ni z njim enega političkega mišljenja. Vsakega, kdor si upa drugače misliti, nego misli on, skuša kratkomalo pripraviti ob kruh.

Spomini „visokošolskega profesorja“.

(A. Kuraj — B.)

Dobil sem „dekret“ za „pomožno moč“ na štirirazrednici v R. Kraj mi do tačas ni bil znan, zato mi je bil tudi zagoneten v dekretu pasus: „istočasno se Vam zaupa pouk pri podružnici Sv. B.“ Ker pa sem vedel, kako „sijajno“ se plačuje učitelju vsaka urica izven učnega poslovnika, sem se tega zaupanja le razveselil. A to, kar sem našel, je presegalo moje presenečenje.

Z nekako zavistjo sta mi krajni šolski nadzornik in šolski vodja povedala, da bom, dasi najmlajša učna oseba, najvišji v celi pohorski vasi. Bogme, resnico sta govorila!

Vas R. že itak leži nad 700 m, šolsko poslopje je na zvišenem prostoru, a moja sobica je bila par pedij nižja, nego dimnik, z edinim oknom sredi strehe. Dasi šele par let stara, nosila je že tri zgodovinska imena. Moj prednik ji je rekel „veršlog“i dočim so jo bolj vljudni vaščani prekrstili v „golobjak“. Po velikosti in sestavi je bila res bolj zaboju podobna, kajti bila je strogo v

simetričnem štirikotu zbita od vseh šestih strani z deskami. Stala je na podstrešnih tramovih ter ni imela nikjer, razven pri tleh, dotike s podstrešjem. Učenci, ki so si jo hodili s svetim strahom ogledovat, prisvojili so si jo takoj za nazorni predmet ter jo imenovali — „kocka“. Stala bi bila ravno tako lahko kje na dvorišču, toda zanesli so jo menda le zato v podstrešje, ker je bila tam najmanj na poti. Vse je bilo globoko pod manoj, le petelin na cerkvenem stolpu ščeperil se je v enaki višini ter mi zrl skozi okno. Pa bi se mlad človek ne navzel malce prezirljive domišljavosti!

Drugi dan po mojem prihodu je bil četrtek. Dočim so bili ostali tovariši ta dan prosti, nastopil sem jaz prvič pot k „visoki šoli“ pri Sv. B., da začnem izpolnovati „zaupanje“ okrajnega šolskega sveta. Grozovito je metlo, vsled česar mi tudi niso mogli pokazati iz vasi mojega cilja, le opisali so mi gorska pota, oziroma bajte, kjer se naj informiram za nadaljne ovinke. Gostilničarka mi je nabasala polovico torbe z mrzlo južino, dočim sem v drugo polovico dal krede, črnila, kamenčkov itd. Povedali so mi namreč, da ne najdem pri šoli „hotela“, pa tudi

To se zdi dr. Luegerju najboljši pripomoček, da ubije svojega politiskega nasprotnika. Pri tem pa ne pomisli, da si izpodkopava tudi sam ugled in vero v svoje krščanstvo, in utegne se zgoditi, da pade nekega lepega dne tudi dr. Lueger, kakor bo padlo črno klerikalstvo povsod, koder žene še danes krasne svoje cvetove!

Pred kratkim je zadela enaka usoda učitelja in državnega poslanca Karla Seitzza, ki je bil izvoljen na podlagi socijalno-demokratskega programa in je v svojem volilnem okraju podrl Luegerjevega privrženca, nekega krščanskega socijalista.

Dunajski okrajni šolski svet, katerega član je tudi Seitz, je torej sklenil, da naj ta poslanca Seitzza odpusti iz službe. Proti Seitzu sta bili namreč vloženi dve tožbi: v prvi je bil tožen, da se je v nekem govoru zavzemal za 8letno šolsko dobo, v drugi pa, da je očital v volilni borbi krščansko-socijalni stranki, da je sovražnica šolstva.

V eni poslednjih sej okrajnega šolskega sveta je prišlo do ostrega konflikta med učiteljem Seitzem in deželnim poslancem Gregorigom na eni in med Seitzem in krščansko-socijalnim ravnateljem Kuglerjem na drugi strani. Okrajni šol. svet je namreč obravnaval o prošnji nekega učitelja za denarno podporo, ker je že dlje časa bolan, torej podpore potreben. Gregorig je predlagal, naj se prošnja odkloni, češ, da je dotični učitelj nasprotnik krščanskih socijalistov, proti katerim vedno zabavlja. Seitz je dejal, da je to vest razglasil najbrže kak ova duh. Gregorig, ki je mislil, da meni Seitz njega, je razburjen skočil s sedeža in je preteče zavzdignil pest proti Seitzu. Ravnatelj Kugler je prijel Gregoriga za roko ter mu dejal: „Saj se vendar ne boš umazal!“ Užaljeni Seitz se je nato obrnil proti Kuglerju in dejal, da si bo že znal pomagati, če bo kdo govoril v takem tonu o njem.

Seitz je navdušen učitelj, natančen v izvrševanju svojih dolžnosti in neustrašen zagovornik nove šole in naprednega učiteljstva. A on je tudi velik prijatelj šolske mladine. V razredu, kjer je poučeval, je obilo ubogih otrok, ki še opoldan niso imeli najskromnejšega kosilca, nego so lačni in v mrazu trepetajoči postajali po dopoldanskem in pred popoldanskim poukom okrog šole. Pri znancih in usmiljenih ljudeh je nabiral Seitz za te

ubožce hrane, da jih z njo nasiti opoldne. To je delal v svojem razredu. A došla je na okr. šol. svet tožba, da porablja Seitz šolske prostore za druge, neučne namene. In okr. šol. svet je prepovedal Seitzu lačne otroke siliti v šolski sobi, dokler si ne izprosi pri njem dovoljenja. Seitz je seveda takoj prosil — a njegova prošnja je bila — odklonjena. Potem se je preselil Seitz z lačnimi svojimi ubožci v bližnjo gostilnico.

In vse to so grehi, zaradi katerih bo nemara Seitz izgubil službo. Vendar se bo Seitz slej kot prej neustrašeno boril za pravice učiteljstva in za novo šolo. Simpatije vsega poštenega učiteljstva so nanjegovi strani, tako tudi naše simpatije.

Napisali smo to poročilo in ne zdi se nam potrebno, da bi mu kaj dostavljali. Naši bralci si bodo sami napravili sodbo o takih ljudeh, ki se zovejo krščanske socijaliste, in gotovo bodo občudovali tiste, ki take ljudi cenijo in spoštujejo ter silijo v njih družbo!

Poglavje o birokratizmu.

Ni dolgo tega, kar je izpregovoril šolski nadzornik v nekem vzhodnočeškem mestu, ko so ga dolžili birokratizma, te-le besede: „Kaj je birokratizem? Birokratizem je pravzaprav red in ta je potreben.“

Pokazati hočemo, da birokratizem ni red, ampak strašen nered, a vsled tega je hvalevredno in zaslužno, se ozirati zoper birokratizem. Da rečemo kratko in brzo, kaj je birokratizem, povemo raje, kako se pojavlja.

Javlja se v uradniškem preosnavljanju misli, preosnovljanju besede in preosnovljanju dejstev.

V vsaki sestavi se nahajajo gotovo dobri odloki. Zakonodajalca vede v glavni misli njegove sestave gotovo etiško čuvstvo. Ker pa mora postava biti kratka, jedrnata, ni mogel zakonodajalec v njej vsega povedati. Nekateri stvari je mogel le splošno očrtati.

Vsi slučajni šolskega delovanja se ne dajo vliti v nekoliko splošnih paragrafov; zato moramo razen zakona imeti i njega komentar.

A tu se nahaja kamen, ob katerem se spodtikamo.

učenci so tam gori že navajeni, da jim prinaša učitelj vse šolske potrebščine saboj.

Ko sem že gazil nad poldrugo uro visok sneg, pokazal mi je mož pri zadnji žagi moj cilj. Oj, to pa je še bilo neznansko visoko! Končno sem se preril vendar do cerkvice, ki stoji v visokosti nad 900 m tik pod Veliko kepo (kapo). Toda novo presenečenje! Šole ni bilo nikjer! V veži edine vegaste leseno kočje parili in strgali so baš zaklanega prašiča. Tukaj vendar ne more biti šola. Vsekakor sem neustrašeno pomolil glavo v zasoparjeno vežo ter zavpil: „Ljudje božji, kje je tukaj šola?“ Ne da bi se dali motiti pri tako svečanem opravku, pokaže mi en mož nizke vratce na desno. Odprem ter res vidim šolske klopi, edino, kar je dajalo neprijazni čumnati tak značaj. Moje razočaranje je raslo. Držal sem se iz prepotrebne previdnosti sklonjeno, da ne bi z glavo stropa — poškodoval. V kotu velika peč iz ilovice in železnih polkrogelj (posebna vrsta tehnike za kmečke peči po Pohorju sploh), tla razdrapana, polovica šip na majhnih okencih zamašena z raznobarnim papirjem, strop se je po nekod prav nevarno pobesil. Peč je bila strahovito

zakurjena. V veži so me potolažili, da je tako le danes, ker imajo „furež“ ter iz ekonomičnih vzrokov peko v šolski peči hruh. Drugekrat da se bom najbrže o nasprotnem prepričal, ker kruh se pri hiši sicer ne peče — prepogosto. Bajta je namreč last mežnarja in cerkovnika. Polovico kočje si je obdržal zase, kjer stanuje s svojo družino zajedno s kozo, perutnino in pujski, drugo polovico je odstopil v „pedagogične“ svrhe.

Izmed 45 vpisanih učencev in učenk prišlo jih je pet, tako da je bil vsak štirih oddelkov srečno zastopan. Imel sem tedaj prilike dovolj, proučevati najprej individualnost svojih gojencev. Povprečno je bil vso zimo enak obisk, le neki ponedeljek s pristnim pohorskim zametom imel sem — enega učenca, katerega pa sem si iz jarka v pravem pomenu besede prinesel. Pa jim tudi ni bilo zameriti revčkom iz raznih zagorskih jarkov in planinskih „hub“ (bajt).

Tolažil sem se s pomladjo. Toda sedaj je trebalo pasti kože in ovce, nabirati gorskih korenin in zelišč itd. pa tudi splošno se niso moji „visokošolci“ preveč zavedali šolske obveznosti, kajti v opravičevanje, zakaj je

Razlagatelj zakona in zakonodajalec morata biti popolnoma needina. Postave tako razlagajo, kakor zahteva to državno dobro.

Čuvaji državnih zajmov so od davna v Avstriji uradniki. Uradništvu v tej delavnosti pa ni direktiva duh zakona, ampak predpisi.

Predpisi so alfa in omega vseh razlaganj, katere potrebuje zakon v svoje popolnjevanje za raznih okolnosti.

Duh časa se spreminja, toda predpisi ostajajo nespremenjeni, dokler bistvuje sistem, ki je oživel.

Želja takšne predpise ohraniti v veljavi i tedaj, ko se ne vjemajo več z razmerami — to je birokratizem.

Umevno je torej, da je to le na videz red — to je red za pisarno, nikakor pa za življenje.

Vsled tega sta birokratizem in napredna misel voda in ogenj. Tu se bojuje pisarna z življenjem. V posledicah tega kontroluje pisarna ali birokratizem misli življenja in pripušča v javnosti samo te, ki ugajajo sistemu, kateri je vstvaril predpise.

V kontrolo mislij pa je potrebno središče kot posebljen predpis, zato se razvija birokratizem najbolj v centralizmu.

Ker je centralizem politiški sistem, moreta centralizem in birokratizem uporabljati svoje moči v politiške, sebi ugodne svrhe, četudi bi bile duhom zakonov v protivju.

Radi tega moreta biti za gotovih okolnosti nepravilna, krivična razlagatelja zakona, zakaj dogma o nezmotljivosti še ne uči o šefih vladnih kabinetov.

Birokratizem torej znači vklenjenje duha, omejitvev misli in vseh činov, ki so v protivju s sistemom, čigar izvajač je birokratizem.

On je torej sovražnik vsakega napredka, vničuje samostalnost in naravni razvoj duha.

On je v nasprotju s samo naravo, zakaj v prirodi se nazivlje red neprestan razvoj, čim smatra birokratizem preporod za revolucijo. V šolstvu je povzročil birokratizem veliko škode.

Pred vsem je izobčil učitelja iz uživanja občanskih pravic.

zamudil prejšnji šolski dan, odgovarjalo se mi je enostavno: „Ni mi „taubalo“, ali pa „kâze sempôsla!“

Popoldanski pouk naj bi trajal do pol štirih, ali tukaj sva računila z učnim načrtom brez pohorskih mater. Še pred tretjo uro so prihajale le-te od bližnjih koč iz jarka, prav odločno potrkvale na nizka okna naše sobe ter klicale: „Jurček, kravo sem ti že spustila na pašo!“ ali „Lenčka, otroka zibat!“ In res ni bila majhna pokora okoli štiridesetim otrokom razne starosti in spola presedeti v petih do šestih klopeh. Vročina nas je hudo mučila, okna se niso odpirala, temveč so bila „iz večje varnosti“ od zunaj z žebliji pribita. Poskusil sem dobiti zraka skozi vrata, no pa so prikrlili iz veže prasci, ali mi je celo zameketala za hrbtom koza v veliko veselje mojih „akademičkov“. Seveda ni bilo pri tem misliti na resen pouk.

Po leti pa so nam že itak pičlo odmerjene urice prečrtale še nove okolščine. Če je bila v nedeljo v ondotni podružnici maša z običajnim fantovskim „žeganjem“, napravil je mežnar iz našega „visokošolskega svetišča“ prav prozajično kmečko „oštarijo“. Klopi so znosili na

Znana je v tej stvari Kielmannsegova razlaga. Izumel je novo čuvstvo, katero je prepovedano v šolah vceplati, namreč, vsak učenec in učenka mora poleg svoje rodne zemlje še ljubiti južnotirolske Lahe, gornje- in spodnjeavstrijske Nemce in viteške Madjare, a vzklikati, da se naša domovina razprostira od Krkonoš do Adrije.

Izpremenili so učitelja in učenca le zato v sužnja podrobnih osnov, da bi imeli v birokratiški pisarni red, to je, da bi vedeli, kedaj razlaga učitelj in o čem bode razlagal.

Birokratizem je uvedel v nas itajno kvalifikacijo in disciplinarno preiskavo na zakladu anonimnih tožb.

In to vse naj bi bil red, kojega potrebujemo v društvu?

Kdor tako govori, nima smisla za napredek in razvoj, nima smisla niti za pravičnost in ako brani birokratizem, zadostuje samo lastni svoji udobnosti.

Igra s punicami, katere ima v prstih.

Zato: Ne pelji nas v skušnjavo, ampak reši nas vsega birokratizma — Amen.

(Po „Poslu z Budče“.)

Učiteljski pravnik.

Priobčuje „Pedagogiško društvo“ v Krškem.

(Dalje.)

Pravice v materjelnih zadevah.

§ 54. Kedar je učitelj odstavljen, naznani se to ministru za bogočastje in uk, kateri to pove deželnim šolskim oblastim drugih dežel zastopanih v državnem zboru.

§ 55. Okrajna šolska oblast odstavi učitelja službe in mu tudi ustavi s službo sklenjene prihodke začasno, ko traja sodnijska ali ustrahovalna preiskava, ako tirja dostojnost učiteljskega stanu, da se preiskovanec za čas preiskovanja nemudoma službe odstavi. Pritožba zoper začasno odstavljenje nima odločilne moči.

§ 56. Ako bi pa začasno odstavljen ali njegova družina pomankanje trpela, izreka pa okrajna šolska oblast, koliko se mu more živežnine dati. Največ, kar se

plano, oziroma jih razpostavili za sedeže pivcem. Popivanje je trajalo celo noč, in ko sem dospel v ponedeljek v šolo, nadaljevali so bolj „stanovitni“ nedeljski posel, „obnemogli“ pa so smrčali po klopeh in tleh.

Nekako patrijarhalično razmerje je vladalo med menoj in mojo „visokošolsko“ mladino, posebno ko sem začel med poldanskim odmorom odpirati svojo torbo. Obedoval sem seveda vpričo otrok v šoli, ker mi je bilo vsekako ljubše, če so zvedeli otroci, da si njih učenik podaljšuje življenje na čisto prozajične načine, nego da bi mi v sosednji mežnarjevi čumnati oponašali vsak grizljaj — pujski, kure in koza. Res, da mi je čestokrat ostalo le vino; no poleti je bilo drugače, obedovali smo v gozdu nad kočjo, jaz iz torbe, otroci borovnice in prusnice.

Vkljub vsem naravnim in nadnaravnim zaprekam pa sem ljubil svojo „visoko šolo“ in nje slušatelj; otroci so z mnogo večjim veseljem prihajali semkaj na višino, nego v štirirazrednico pri fari, saj tukaj se je prizanašalo meni in njim — s kruto metodo ponemčevanja.

more odstavljenemu učitelju dati, ste dve tretjini letne plače v tem času (§§ 22., 30., 31., 32.), ko je bil začasno odstavljen. Ako je pozneje za nedolžnega spoznan, se mu povrne, kar je v tem času na plači premalo dobil.“

Ako te §§ raztelesimo, vidimo takoj, da to, o čemer se govori v § 44., ni še disciplinarno postopanje. (Ta § govori namreč le o tem, kako se red vzdržuje.) Vendar moramo s prijateljskega in pravnega stališča povdarjati, da je vendar to, kar ta § navaja, uvod k disciplinarnemu postopanju, ako bi sredstva tega § še ne mogla red vzdržavati.

Ta uvod obsega pa zopet dva dela in vsak del zopet dva pododdelka.

Šolski voditelj ima namreč prvo oblast nad učiteljem, kar mora slednji dobro vedeti. V korist učiteljstva je vendar, ako se šolski voditelj običajno ne zaveda, da ima to oblast. On bode najboljši in najlojše shajal, ako si misli, da je le tovariš, prijatelj, oče ali brat svojih sbratov. V takem razmerju se mu ne bode treba posluževati tega, kar mu § 44. dovoljuje, ako bodo tudi njemu podložni učitelji sprevideti hoteli, da jim nadučitelj le kot prijatelj ali oče in brat dobro svetuje. Seveda, ako ne najdejo ti naši nauki poslušnih ušes, treba je, da se šolski voditelj posluži prvega sredstva, ki ga mu ponuja omenjeni §, namreč ustnega opomina, katerega naj slovesno izreče, najboljši v svoji pisarni med štirimi očmi. Po zakonih in ukazih, kateri sicer o tem molče, imelo bi se to zgoditi tudi v domači učiteljski konferenci; toda boljše je, da osebnosti le malo pridejo na razgovor pri konferenci, v kateri naj se le stvarne zadeve obravnajo. Zoper ustni opomin od strani šolskega voditelja naj se učitelj nikjer ne pritožuje, ker prvič nimajo ti opomini, četudi jih je več, nikakih pravnih slabih nasledkov in ker bi baš pritožbe zoper take opomine, če tudi so krivične bile, utegnile roditi slabe posledice. Seveda mora učitelj tudi v pošteb vzeti svoj pravni čut, katerega s preveliko potrpežljivostjo ne sme v sebi zatirati.

Višja stopinja grajanja je pismeni opomin od strani šolskega voditelja. Ako je dobil učitelj takov opomin, mora ga že s svojo vestjo in z obstoječimi zakoni v soglasje spraviti. Ako ga je zaslužil, naj ga lepo spravi in naj bode šolskemu voditelju zanj hvaležen, ker bode ta opomin v tem slučaju imel le dobre nasledke, namreč poboljšanje. Slabi nasledki takih opominov so pa itak po zakonu izključeni. Ako je pa došel tak opomin učitelju po krivici in ako ga šolski voditelj po potu „kratke sprave“, ki je boljše od „dolge pravde“, noče preklicati, je najboljši, da posreduje krajni šolski nadzornik ali predsednik krajnega šolskega sveta, ako sta inteligentna človeka. Ako je stvar bolj zapletena z didaktično-pedagogičnega stališča, naj posreduje okrajni šolski nadzornik o priliki nadzorovanja. Pritoževati se naravnost na c. kr. okrajni šolski svet, ne svetujemo; kajti ondi že izrekajo rzsodbo, katera utegne zaboleti eno ali drugo pravdajočo se stranko. Večkrat pa okrajni šolski svet take zadeve izroči edino le okrajnemu šolskemu nadzorniku, da malenkostni prepir poravnava in potolaži.

Hujše pečejo opomini ali graje, katere dobi učitelj od okrajnega šolskega sveta. Prevelik je korak od opominov šolskega vodstva do opominov in graje okrajnega šolskega sveta. Zato pa posreduje vselej že z ozirom na

inštrukcijo z dne 18. vel. travna 1869 (§ 4) okrajni šolski nadzornik, ko je upravičen in dolžan, v didaktično-pedagogičnih predmetih migljaje in svete dajati, in napake, katere opazi v tem oziru, takoj na lici mesta „po ustnih ukazilih opravljati, in, ako imajo učitelji kake pritožbe, izlepa odpraviti in ta način rešiti, če je možno“.

Ako pa ni bilo njegovo posredovanje vspešno, nastopi ustna ali pismena graja od strani okrajnega šolskega sveta. Ustno grajo izreka običajno predsednik okrajnega šolskega sveta, ako je bil ali ni bil od cele korporacije v to pooblaščen. Ako se pa izreče pismena graja, sklenila se je bila ta običajno v seji. In tu sta pa imela priliko učiteljska zastopnika, da se je stvar ublažila, bodisi da je šla stvar „ad acta“, ali da se je predsedniku ali nadzorniku izročila v ustno opominjanje ali da se je poslalo samo podučilo na šolsko vodstvo in učiteljstvo ali da se je sploh le kaj sličnega ukrenilo. Le varovati se je treba, da se „graja“ ne sklene.

Kaj naj stori učitelj, ako grajo dobi? Shrani naj ta dekret, poboljša naj se in naj misli, da je skoro v vseh slučajih taka graja zaslužena, da jo je dal okrajni šolski svet nerad, ali da jo je dal le z najboljšim namenom, da bi v smislu zakonov šolstvu koristil in učitelju ne škodoval. Škodovati graja okrajnega šolskega sveta res ne more; ker njegova graja ni kazni, ker se mu nikamor ne zapiše. Šolske gosposke, osobito deželni šolski svet namreč vodijo zapisnik (kataster — Standes- ali Personenausweis) vseh učiteljev svoje dežele. V ta zapisnik vpišejo, kakor učitelj učence v katalogu, vse slabe in dobre učiteljeve lastnosti, pohvalne dekrete, kazni itd. Ako pa dobi učitelj le grajo od okrajnega šolskega sveta, ne zapiše se to nikamor in torej ne pride veliko v pošteb. Vendar pa s pravnega stališča zopet ne svetujemo, da učitelj mirno vtakne v žep grajo, ako je ni zaslužil. Recimo ta slučaj: Šolski voditelj enorazrednice je šel v počitnicah z doma. To je naznanil okrajnemu šolskemu svetu, vse ključee pri šoli je pa izročil predsedniku krajnega šolskega sveta. Okrajni šolski svet je pa tega mnenja, da bi bil moral dotični voditelj dopusta prositi in ne samo naznaniti svojo odsotnost. Ako dobi grajo za tako stvar, kaže, da se pritoži zoper njo na c. kr. deželni šolski svet. Boji naj se pa učitelj ustrahovalnih kazni, boji naj se jih radi morale in radi pravnega čuta, radi časti svoje, na katero mora bolj paziti, kakor na denar in blago.

Ustrahovalne kazni deli c. kr. deželni šolski svet, tista gosposka torej, ki je najvišja v deželi, ki daje učitelju službo, dostojanstvo, oblast in kruh na eni strani, na drugi pa mu lahko vse to tudi vzame in ga pahne z družino vred v pogubo. Zato naj se učitelj ogiblje že prve ustrahovalne kazni, t. j.:

I.) posvarila. Direktno posvarilo učitelju materijelno ne škoduje, ampak indirektno; kajti posvarilo mu škoduje, kedar se gre za pomaknenje v višji plačilni razred ali za podelitev nadučiteljske službe. Posvarilo sicer zgubi svojo moč po triletnem negrajanem obnašanju (§ 46), toda šolske gosposke ne pozabijo rade na to.

II.) Hujša disciplinarna kazni je druga, prvič ker je ena stopinja večja in drugič, ker učitelju materijelno škoduje.

K sreči, da se te kazni do zdaj gosposke niso posluževale. Kvinkvenij res večkrat niso dajale o pravem času, kar je učiteljstvu provzročilo tudi veliko škode, ali

po duhu točke b § 45 se niso ravnale.*) O kvinkvenijah, katere ta točka omenja, govorili bomo sicer pozneje še, vendar naj na tem mestu omenimo, da pravico, eno kvinkvenijo ali $\frac{4}{5}$ ali $\frac{3}{5}$ ali $\frac{2}{5}$ ali $\frac{1}{5}$ kvinkvenije odvzeti imajo res šolske gosposke, toda le po disciplinarnem potu. Ako se c. kr. šolskemu svetu zdi, da je posvarilo premajhna kazen, lahko odvzame učitelju kvinkvenijo za 1 leto (40 gld.) ali za 2 leti (80 gld.) ali za tri leta (120 gld.) ali za 4 leta (160 gld.) ali za pet let (200 gld.) Recimo, učitelj bi bil moral 1. prosinca 1900 drugo petletnico. Ako se mu za kazen za eno leto odbije, dobi tretjo kvinkvenijo sicer tudi že 1. prosinca 1905, toda za kazen ni dobil 40 gld., ker se mu je dala druga kvinkvenija šele 1. prosinca 1901. (Dalje.)

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Občni zbor „Narodne Šole“. (Tajnikovo poročilo.) Slavni zbor! Zadnji občni zbor „Narodne Šole“ se je vršil dne 5. vinotoka 1899. leta v tukajšnji šoli z običajnim dnevnim redom.

Predlogi, ki so bili pri tej priliki stavljeni in konečno odobreni, so se točno zvršili. Seveda se je odbor še vselej o njih natančno razgovarjal in jih vsestransko pretresaval, da bi se s tem ustreglo gg. članom, društvu pa koristilo. — V odbor so bili voljeni vsi stari njega člani in sicer:

Anton Razinger, predsednikom, Jakob Dimnik, njega namestnikom, Alojzij Kecelj, blagajnikom in Josip Cepuder, tajnikom. V odboru pa so še bili gg. Eng. Gangl, Ivan Krulec, Fran Raktelj, Juraj Režek in Fran Trošt. Računskimi pregledniki so bili voljeni gg. Jakob Furlan, Fran Gabršek in Avg. Kleč.

Najvažnejša točka vplanskega občnega zbora je bila menda ona, da izda društvo v proslavo petdesetletnice Nj. Vel. presvitlega cesarja Franca Jožefa I. posebno knjižico za nežno šolsko mladino, ker smo vzlasti na tem polju še daleč za drugimi, glede šolstva na višji stopinji stoječimi narodi.

Dasi je odbor razpisal v ta namen dve darili, prvo s 100, drugo pa s 50 gld. — se je vendar odzval temu vabilu edini slovenski pisatelj iz učiteljskih krogov.

Ker odbor ni hotel vse odgovornosti glede edinega spisa naložiti samemu sebi, prosil je v ta namen prizane šolnike, da preberó in ocenijo ter izrazijo nepristransko sodbo o njem.

Po preteku 10 mesecev smo dobili pozitiven odgovor, da je spis prav marljivo sestavljen, da je v vsakem oziru izvršten, vendar bolj primeren šoli odrasli, nego šolo obiskujoči mladini. Spis se je potem vrnil g. pisatelju s prej omenjeno opazko in „Narodna Šola“ je za sedaj opustila misel na izdajo posebne knjižice. Glede prometa in naročil mi je omeniti, da se od leta do leta množi, da imajo funkcionarji vedno več posla in odgovornosti.

Vlani smo imeli 156 naročil, letos pa že 200. Ako se pomisli, da so nekatera naročila jako obsežna in da je ista pisati vedno in duplo, si slavni občni zbor lahko predočuje, koliko pisarij je treba izvršiti.

Posebno težavno pa je to delo že radi tega, ker večina naročnikov ne pove, česa ji je treba, ampak piše kar na kratko — za toliko in toliko kron blaga za našo revno šolsko mladino. Tajniku je posel s tem jako otežkočen, ker vendar ne ve, kakih zvezkov se potrebuje več, katerih manj, in vzlasti je sitno to pri risankah, ker ponekod še vedno rišejo na zvezke s stigmami, drugod pa na eno brez stigem.

Tudi s tem nam gg. naročniki delajo neprijetnosti, ker naslavlajo pisma in rakaznice zdaj na eno, zdaj na

*) Ravnale so pa v duhu § 47., po katerem smejo za kazen zavleči (aufschieben) ali odložiti (za eno ali več let) dovoljevanje kvinkvenij.

drugo osebo, ko se je že vendar večkrat v „Učiteljskem Tovarišu“ prosilo, da je edini pravi naslov: „Narodna Šola“ v Ljubljani.

Naši pismonoše nas tako dobro poznajo, da dospe naročilo gotovo v prave roke in se ni bati kake nerednosti ali nepravilnosti.

Kajti blagajnik prejema ves denar, naj se isti edino njemu pošilja, nikdar pa založniku g. Petriču. S tem nam delate le težave in zmešnjave pri sklepanju računov. Založnik prejme itak vsak kvartal vračilo za razposlano blago.

Kako je bilo še nadaljno delovanje odborovo in kolikrat se je shajal k sejám, mislim, ni tako važno povdarjati. Omenim le to, da je odbor vselej in vedno delal na to, da bi društvo prospevalo, da bi koristilo slovenskemu učiteljstvu, mu lajšalo težave pri pouku ter sploh doseglo oni namen, iz katerega se je „Narodna Šola“ ustanovila. Konečno spominjati se mi je hvaležno vseh dobrotnikov, kateri vedno in uspešno podpirajo „Narodno Šolo“ z denarnimi prispevki.

Poznate jih vsi. Zato kličem: Srčna hvala slavnemu deželnemu zboru, slavnemu občinskemu zastopu ljubljanskemu, slavni kranjski hranilnici, slavni posojilnici ljubljanske okolice in sploh vsem, ki so na kateri koli način podpirali „Narodno Šolo“.

Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj ima svoje glavno zborovanje dne 2. vel. travna t. l. ob 10. uri dopoldne v šolskem poslopju v Šenčurju s sledečim vzporedom:

1. Poročilo predsednika, tajnika in blagajnika.
2. O ženskih ročnih delih: Poroča g. J. Miklavčič (Kranj).
3. Hospitacija. Metodična obravnava berila „Veve-rica“. Višja skupina. G. J. Rihtaršič.
4. Volitev odbora.
5. Volitev delegatov za glavno skupščino „Zaveze“.
6. Nasveti.

K obilni vdeležbi vabi vse prijatelje šolstva
odbor.

Vabilo k občnemu zboru učiteljskega društva za radovljiški okraj, ki bo dne 18. mal. travna t. l. popoldne ob 3. uri v šol. poslopju v Lescah z navadnim dnevnim vzporedom in volitvijo novega društvenega odbora. — Dalje tudi razgovor o zadevi XIII. glavne skupščine „Zaveze avstr. jugoslov. učit. društev“, ki bo de Binkoštih na Bledu.

K obilni vdeležbi uljudno vabi
odbor.

Štajersko.

Konjiško učiteljske društvo zboruje v četrtek, dne 2. vel. travna t. l. ob 10. uri dopoldne v šoli v Žrečah po nastopnem vzporedu:

- I. Hospitacija od 10. do 11. v 2. razredu.
- II. Zborovanje: 1. Zapisnik. 2. Predsedstvena naznanila. 3. Volitev delegatov za letošnje zborovanje „Zaveze“. 4. Vprašalna škrinjica. 5. Slučajnosti.

Cenjeni tovariši in tovarišice! V tesnem stanovskem združenju se djansko izvaja stanovska organizacija, ž njo pa stoji in pade napredek naš! Združitve nam treba! Osebnosti na stran! Zato pod prapor stanovski v bran!

R. Jurko,
t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj priredi v četrtek dne 2. vel. travna 1901 svoj letošnji majniški izlet k Sv. Urbanu pri Ptujju. Ob 10. uri bo sv. maša in takoj po maši bo v šolskem poslopju volitev delegatov za XIII. glavno skupščino „Zaveze“. Potem nadaljuje g. Wesiak svoje predavanje o čebeloreji v svojem uzorno urejenem čebelnjaku, nato pa ogledovanje ondotne krasne okolice in slednjič skupni obed. Kovert stane za osebo 1 K 20 h. — Kdor se vdeleži skupnega obeda, naj to vsaj do dne 26. t. m. naznani šolskemu vodstvu pri Sv. Urbanu.

V slučaju slabega vremena preloži se izlet na četrtek dne 9. vel. travna.

P. n. društveniki kakor tudi prijatelji šole in učiteljstva se s tem prav uljudno vabijo na mnogobrojno vdeležbo.

Fr. Šorn,
t. č. predsednik.

Videm. (Vabilo.) Sevnisko-brežiško učiteljsko društvo bo zborovalo dne 5. vel. travna t. l. v novi šoli v Kapelah. Začetek ob 10. uri dopoldne. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Društvene zadeve. 3. Zgodovinski razvoj ljudske šole kapelske (g. Pečnik). 4. Katere enotne pisne oblike naj bi se vpeljale v šolah teh okrajev? 5. Želje in nasveti.

Tovariši in tovarišice! Pokažimo zopet z mnogobrojno vdeležbo, da se zavedamo svojih stanovskih dolžnosti in da nam je mari naša organizacija! Na veselo svidenje v prijaznih Kapelah kliče vsem cenjenim društvnikom

Vabilo. Učiteljsko društvo za ormoški okraj zboruje dne 2. vel. travna 1901 ob 10 uri dopoldne v Vuzmetincih pri Miklavži, kjer nas počasti ljutomersko učiteljsko društvo. Vzpored:

1. Pozdrav.
2. Zapisnik zadnjega zborovanja.
3. Društvena poročila in dopisi.
4. Poročilo o „Zavezinem“ in „Lehrerbundovem“ zborovanju (g. Porekar.)

5. Svetovna razstava v Parizu (g. Lasbacher.)

6. Slučajnosti.

P. n. pevkine in pevci se prosijo, da pridejo eno uro pred zborovanjem k pevski vaji.

K mnogobrojni vdeležbi vabi z ozirom na sestanek z ljutomerskimi tovariši najuljudneje

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico. Učitelji mariborske okolice so zborovali dne 3. mal. travna 1901 v Mariboru. Razun navadnih točk je bilo na dnevnem redu posvetovanje o pravilih „Zveze slov. štajerskih učiteljev in učiteljic“. Po poročilu o dotičnem predmetu je sledil kratek razgovor. Prisotni učitelji bili so iste misli, da položaj šolskega vprašanja tirja resno, skupno in edinstveno postopanje napram zaviranju šolskega napredovanja.

V tem smislu se je sprejel enoglasno ta-le poročevalčev predlog: „Učiteljsko društvo za mariborsko okolico pri sedanjih šolskih razmerah ne vidi vzroka potrebnosti, da bi se osnovala „Zveza slov. štaj. učiteljev in učiteljic“ ter ostane v „Lehrerbundu“, dokler ima jamstvo, da v njem lahko zastopa in povdarja šolske in svoje gmotne zadeve.

Pripomniti imam vesel pojav, da vedno bolj prodira spoznanje, da odgojevalni posel učiteljev nima dotike z narodnostnim vprašanjem, da pri tem sodeluje vsakdo izven službe, da se torej učitelji v javnosti družimo le kot učitelji z mednarodnim programom odgojevanja do „človeštva“.

Književnost in umetnost.

„Slovenska Matica“ razpošilja za leto 1900 svojim udom šestero knjig: 1. Zbornik znanstvenih in poučnih spisov. Uredil L. Pintar. 2. Letopis Slovenske Matice za l. 1900. Uredil Evgen Lah. 3. Zabavna knjižica, XII. zvezek: „Z viharja v zavetje“. Spisal Fr. Malograjski. 4. „Slovenske narodne pesmi“. 5. snopič. Uredil dr. Karol Štrekelj. 5. Zgodovina slovenskega slovstva“. IV. del. Tretji zvezek. (Konec.) Spisal profesor dr. Karol Glaser. 6. Ant. Knezova knjižnica: „Zbirka zabavnih in poučnih spisov“. VII. zvezek. Uredil Fr. Levec.

Vstajenje. Za praznike je izišel 6. zvezek slovečega Tolstejevega romana v slovenskem prevodu (99. snopič „Slovenske knjižnice“). Dobiti so še vsi dosedaj izišli snopiči za skupno knjigo v A. Gabrščekovi tiskarni v Gorici.

„Kaj hočemo“. Poslanica slovenski mladini. Vsebinska: Zakaj in komu izdamo to „Poslanico“? — Kaj ho-

čemo? — Naše filozofično stališče nasproti liberalizmu, klerikalizmu in socialni demokraciji. Poročal Dragotin Lončar na zaupnem shodu v Ljubljani dne 12. k. m. m. 1900. — Ideali vzgoje. Napisal profesor dr. Fran Drtna. Komisijonalna založba L. Schwentnerja v Ljubljani. Tiskal tiskar Slatnar v Kamniku. Cena 50 vin., po pošti 55 vin.

„**Iškarijot**“. Znana A. Aškerčevo balado je mojstrsko prevedel na nemški jezik g. profesor A. Funtek. Prevod je prinesla „Laib. Ztg.“ z dne 5. mal. travna.

„**Slovenka**“. Zadnja številka glasila slovenskega ženstva ima sledečo vsebino: Emancipacija. Zofka Kveder. — V nebesa. K. Tetmajer. — Spomenik možu. Zmagoslava. — Odprto pismo. Ivan Podlesnik. — Žena in politika. Rok Drofenik. — Slovenska politična tragedija. Stepan Radić. — O spolni vzgoji. Dragotin Lončar. — Nove knjige. — Beležke. — Srbska lista „Zora“ in „Kolo“ sta v zadnjih številkah „Slovenko“ vrlo pohvalila. Tudi nekateri drugi listi so jo pohvalno omenili. I mi jo, kakor vedno doslej, iznova prav toplo priporočamo.

Odobrena slovenska šolska knjiga. Naučno ministrstvo je odobrilo knjigo „Životopisni obrazi iz obsega obrta, umetnosti in industrije“, ki jo je spisal Fr. vit. Haymerle in v slovenščino preložil prof. Ant. Funtek. Knjiga obsega životopise raznih znamenitih obrtnikov in industrialcev, ki so se s svojim umom in svojo podjetnostjo pospeli do visoke stopinje in so s svojimi izumi pospešili občečloveški napredek. G. prof. Funtek je tem obrazom dodal še tri životopise znanih kranjskih podjetnikov in tvorničarjev Fid. Trpinca, Antona Samasse in Gustava Töniesa. Knjiga se posebno priporoča ravnateljstvom in šolskim odborom obrtnih šol in je zlasti primerna za darila pridnejšim absolventom obrtnih zavodov. Izšla je pri Bambergu v Ljubljani in stane vezana 1 krono.

Moja deca. — G. Ivan Resman je zbral „svojo deco“ v lično majhno knjižico ter jo poslal za Velikonočni piruh slovenskemu narodu. Resman je znan naš pevec, ki poje, kakor in kadar mu srce narekuje, ki se ne sili, marveč pove tako lepo na kratko in jasno svojo pesniško misel, da bi se smel v tem pogledu marsikedo naših poetov pri njem učiti. Resman daje svojim pesmicam najrajši vse tisto, kar diči našo narodno pesem. In pri tem ima prav srečno roko, kar znači, kako se je uživel v poezijo svojega naroda.

Nad vse lična, dragoceno vezana knjižica je poklonjena gospé Franji dr. Ivan Tavčarjevi, a ves dobiček je namenjen Prešernovemu spomeniku. Pesnik je podaril ves rokopis v ta idealni namen, še več, kupil je celó sam papir. Že zaradi tega je dolžnost vsakega rodoljuba, da žrtvuje 2 kroni za okusno knjižico. Knjižica obsega 115 strani, pesmice so razdeljene v 8 oddelkov.

Čehov: Momenti. — Preložil Ivan Prijatelj. Cena 3 K, po pošti 3 K 20 v. V založbi velepodjetnega g. L. Schwentnerja v Ljubljani je izšla lepa 205 strani obsežajoča knjiga, ki nosi gorenji naslov. Ruski pisatelj Čehov je Slovincem že nekoliko znan, več ga morejo spoznati iz te knjige, v kateri je nabranih 11 lepih povestic prav zanimive vsebine ter komedija „Utva“. Jezik v knjigi je na sploh lep, ali izrazi, kakor „okolstava“, pa ne tičejo v ni eno slovensko knjigo. Knjigo priporočamo najtopleje, ker v ruskih pisateljih se dobi svežega duha, katerega zaman iščeš po šablonskih nemških romanah, kateri še vedno le preveč preplavljajo domovja naše inteligence.

Knjige „Hrvatske Matice“. — Izišle so knjige „Hrvatske Matice“ za l. 1900. Naslovi in vsebina teh knjig: 1. Spomen-cviete iz hrvatskih in slovenskih dubrava Uvien savila „Matica Hrvatska“. Sa slikom biskupa J. J. Strossmayera, 29 slika u slogu i 18 umjetničkih priloga. Zagreb 1900. Tisak K. Albrechta (Jos. Wittasek) u Zagrebu. Slovenski pisatelji, ki so prispevali k temu velikemu, krasnemu delu, so: A. Aškere, Jan. Barle, Jožef Benkovič, Eng. G. Angl, Fran

Govékar, Simon Gregorčič, Josip Kostanjevec, Evgen Lah, dr. Fran Lampè, Jos. Lavtižar, Ant. Medved. Fr. Ks. Meško, dr. Mat. Murko, Fran Neubauer, Rajko Perušek, Simon Rutar, Ivo Šorli, dr. Ivan Tavčar, Anton Trstenjak, dr. Fran Vidic in Ivan Vrhovnik. K umetniškim prilogam pa so prispevali: Iv. Grohar, Ant. Koželj, Janez Šubic, Jurij Šubic, Iv. Vavpotič, Ferdo Vesel in Iv. Zajc. — 2. Zabavna knjižnica: svezak CCXXXVII. do CCXXXIX. Edhem Mulabdić: Na obali Bosne. Črtice. — 3. Zabavna knjižnica: svezak CCXXXIV.—CCXXXVI. Viktor Car Emin: Pusto ognjište. Pripovijest iz istarskoga života. — 4. Slavenska knjižnica: Knjiga VIII. Eliza Orzeszko: Izabrane pripoviesti. — 5. Avgust Senoa: Sabrane pripoviesti. Svezak šesti: Diogenes. — 6. Svjetka poviest: Poviest novoga veka. Od godine 1453. do godine 1789. Izradio Franjo Valla. Dio drugi. — 7. Poučna knjižnica: Slike iz obćega zemljepisa. Napisao dr. Iv. Hoić. Knjiga V. Dio 2. Bugarska, Srbija, Crna gora. Sa 130 slika i jednom zemljepisnom kartom. — 8. Knjižnica za klasičnu starinu. Knjigu V. Povjest grčke književnosti. Sastavio dr. Avgust Musić. Dio 2. Povjest grčke proze u klasično vrijeme i povjest grčke književnosti u poklasično vrijeme.

Vestnik.

Učiteljski konvikt v Ljubljani: Gospod Janko Nep. Jeglič, nadučitelj na Rakeku, 9 K; gospica Antonija Fuchs, učiteljica na Zidanem mostu 3 K.

Osebnosti. G. Josip Bergant z Vinice pride na Turjak, gdč. Pavla Čop je stalno imenovana v Senožečah; nadučitelj Andrej Šest je imenovan nadučiteljem v Cerknici; učitelj Robert Ziegler z Reteč in gdč. Ana Moos iz Šmartna pri Litiji prideta na Vrhniko. — Deželnovladni konceptni praktikant, gosp. Leopold Žužek je dodeljen dež. šol. svetu.

Umrli je v Ljubljani gospa Ernestina Gabršek, nadučiteljjeva soproga. Sestero nedoraslih otrok plaka ob materinem grobu. Mir in pokoj!

† **Jože Brinšek**, upokojeni nadučitelj umrl je dne 30. sušca na svojem posestvu v Bobovem pri Šmarju na Štajerskem. Rajni je deloval celih 44 let v šoli (1835 do 1879) med tem zadnjih 34 let kot nadučitelj v Šmarju. Bil je kremenit značaj, dober in priljubljen učitelj, kojega se še sedaj njegovi, že sivolasi učenci radi spominjajo. Učakal je lepo starost 82 let. Njegovega pogreba dne 1. t. m. udeležili so se vsi slojevi iz Šmarja in okolice. Čast njegovemu spominu!

Upravni odbor „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“ je sklenil v seji dne 8. t. m., da se bo letošnja XIII. glavna skupščina vršila o binkošnih dne 25., 26. in 27. vel. srpana na Bledu.

Vprašanje! Kateri učitelj na večrazrednici v lepšem kraju kjerkoli na Kranjskem bi hotel menjati s službo učitelja v majhnem mestu na Kranjskem, ob železnici nedaleč od Ljubljane, kjer je nastanjeno tudi okrajno sodišče z davčnim uradom. — Prijazne ponudbe za to naj se izvolijo kar najpreje vposlati sl. uredništvu „Učit. Tovariša pod šifro: Menjava.*)

Šole! šole! „Edinost“ piše: Mi smo že večkrat povdarjali prežalostno dejstvo, oziroma zamudo, da na Reki ni niti ene hrvatske ljudske šole, dasi je tam na tisoče in tisoče hrvatskega življa. S tem perečim vprašanjem se bavi tudi reški „Novi list“ v posebnem članku, v katerem pravi, da na Reki živi 20.000 duš hrvatskega življa. Vsi otročiči tega življa zahajajo v italijanske šole. Reški list meni, da kaj takega ni v vsem Slovanstvu, da bi v mestu, kjer je toliko Slovanov, ne imeli ni enega razreda normalke. Posledica temu je, da je popularizacija

italijanskega jezika zašla v hrvatsko ljudstvo. Takemu žalostnemu dejstvu je treba komentarja in jasno je, kam moramo priti, ako tudi nadalje ostane tako. Skrajni čas je torej, da se hrvatskim rodbinam na Reki ustvari prilika, da bodo mogle dajati svojim otrokom vsaj začetno naobrazbo v materinem jeziku. Hrvatska šola na Reki je potrebna hrvatskemu narodu kakor zrak za dihanje. To ni nikako politično, veliko-hrvatsko in državno vprašanje, ampak strogo kulturno. To spada danes v najprimitivnejša človeška prava. Zato morajo sodelovati vsi Hrvatje na Reki in tudi ostali Slovani — od najradikalnejših do najzmernejših.

Tako je. Hrvatje morajo dokazovati dan na dan, da Reka pripada njim po svoji geografski legi, po naravi, po narodnem in državnem pravu, ali zgubljena bo za njih definitivno, ako ne bodo skrbeli za narodno naobrazbo, za šolo, za tako vzgojo, ki bo v reških Hrvatih vzbujala zavest, da pripadajo k hrvatski domovini! Le taka živa zavest jih bo vsposobljala za intenzivno obrambo hrvatskih pravic do Reke in za delo za vspešno rešenje reškega vprašanja. Šola je temelj naobrazbi, je sredstvo za organizacijo, je temelj za vse narodne aspiracije. Hišo pa treba pričeti zidati pri temelju. O tem naj razmišljajo voditelji reških Hrvatov in naj se podajo nemudoma na delo, da se čim prej oživotvori misel, ki jo je sprožil „Novi list“. — Ta list povdarja dejstvo, da na Reki plačujejo največ davka Hrvatje, zbok česar bi smeli zahtevati od vlade, da jim zasnuje šolo. No, ker so razmere take, da tudi na tako mrvice pravice ni misliti, ne preostaje reškim Hrvatom drugo, nego — samopomoč. Povdarjamo še enkrat: šola je podlaga vsemu in zato je tudi to po običajnih pojmih sicer strogo kulturno vprašanje ob nemoralnih in nenaravnih razmerah na Reki tudi — velike narodne in politiske važnosti!!

Na Španskem je izdal naučni minister naredbo, da je učiteljem redno izplačevati njih plačo. Pod dolgoletno vladno klerikalcev so morali učitelji namreč po cela leta čakati, da so dobili kakšno malenkost in nič nenavadnega ni bilo, če je moral učitelj beračiti. Za to je splošna ljudska izobrazba na Španskem na tako nizki stopinji, kakor — je klerikalcem všeč.

Opojne pijače pri otrocih. Pred leti je profesor Nothnagel pripeljal pred akademike na dunajskem vseučilišču 10letnega dečka, ki je bil bolan na jetrih in na zlatenici. Oče dečkov se je silno čudil, ko je čul, da je vsa bolezen posledica opojnih pijač. Deček je povedal profesorju sam, da je že takrat, ko je imel šele 4 leta, s svojim starejšim bratom tajno odpiral omare in pil razne likerje in konjak, starši pa so mu dajali piti še črnega vina, ker je bil slabega zdravja. Učeni profesor je razlagal, kako je pijača škodila zdravju, obojal, da imajo nekateri zdravniki navado, da zapisujejo malim otrokom vino, pivo in še celo konjak, češ, da jih bo okrepčalo. Pa tudi preveč kave, čaja in čokolade je škodljivo dajati otrokom.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Z. 848

Kranjsko.

An der k. k. Lehrerbildungsanstalt in Laibach gelangt mit Beginn des Schuljahres 1901/1902 die Stelle eines provisorischen Unterrichtslehrers mit den durch das Gesetz vom 19. September 1898, R. G. Bl. Nr. 174, normierten Bezügen und Ansprüchen zu besetzen.

Bewerber haben ihre gehörig instruierten und an das k. k. Ministerium für Cultus und Unterricht gerichteten Gesuche unter Nachweis der Sprachkenntnisse im ordentlichen Dienstwege bis 30sten April d. J. beim k. k. Landesschulrath für Krain in Laibach einzubringen.

K. k. Landesschulrath für Krain. Laibach am 1. April 1901.

St. 73

m. šol. sv. Na novoustanovljeni III. mestni deški petrazredni ljudski šoli v Ljubljani, ki se odpre dne 16. kimovca 1901, je stalno popolniti mesto nadučitelja in štirih učiteljev

* Na morebitna vprašanja uredništvo posameznikom ne bo odgovarjalo, ampak bo vsa pisma poslala pošiljatelju zgornjega „vprašanja“, kateri bo potem tudi posameznikom odgovarjal. Uredn.

s službenimi prejemki, kakor jih ustanavlja zakon z dne 14. vel. travna 1898, dež. zak. št. 25.

Prosilci naj vložijo svoje prošnje do 14. vel. travna 1901 po predpisanem potu pri zdolaj navedenem šolskem oblastvu.

Po določenem roku dospete ali nedostatan opremljene prošnje se ne bodo upoštevale. 2

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani dne 4. mal. travna 1901.

Št. 286

o. šol. sv. Na dvorazredni ljudski šoli na Vinici razpisano je drugo učno mesto s postavno določeno plačo in prostim stanovanjem v stalno oziroma začasno nameščenje.

Prošnje vlagati je do 25. malega travna t. l. pri c. kr. okrajnem šol. svetu v Črnomlju.

C. kr. okr. šolski svet v Črnomlju dne 4. mal. travna 1901.

Štajersko.

Na sledeče imenovanih šolah je stalno ali tudi provizorično namestiti ta-le učiteljska mesta:

1. V Manjšbergu tri učiteljske službe z dohodki III. plačilnega razreda in vsaka s prosto izbo in

2. v Žitalah pri Rogatecu nadučiteljsko in eno učiteljsko mesto z dohodki III. plač. razreda in nadučiteljsko mesto s prostim stanovanjem.

Obeh deželnih jezikov zmožni prosilci (prosilke) za katero teh mest naj vložijo svoje prošnje, katere je opremiti z izpričevalom zreloizpita, učne usposobljenosti in z domovinskim listom do dne 19. vel. travna t. l. pri dotičnem krajnem šolskem svetu. Glede nadučiteljskega mesta se mora tudi dokazati usposobljenost pomožnega poučevanja v katoliškem verouku.

Okrajni šolski svet v Ptujju dne 10. mal. travna 1901.

Predsednik okrajnega šolskega sveta v Ptujju:
Apfaltrern, l. r.

Z. 348

Im politischen Bezirke Cilli sind folgende Lehrstellen definitiv zu besetzen.

1. Im Bezirke Cilli Umgebung: an der 4 classigen, in die III. Ortsklasse eingereihten Volksschule in Greis eine Lehrerstelle;

2. im Bezirke Gonobitz: a) an der 4 classigen in die III. Ortsklasse eingereihten Volksschule in Hl. Geist b. Loče eine Lehrer- event. Lehrerin- stelle, b) an den einclassigen, in die II. Ortsklasse eingereihten Volksschulen in St. Judok am Kozjak und in St. Jakob in Resnik (letzterer Ortsschulrath St. Kunigund) je eine Lehrer-, zugleich Schulleiterstelle;

3. im Bezirke St. Marein: a) an der 3 classigen Volksschule in St. Peter B. Th. (3. Ortsklasse) zwei Lehrer-, event. Lehrerinstellen; b) an der 3 classigen Volksschule in Sibika (3. Ortsklasse) eine Lehrer-, event. Lehrerin- stelle;

4. im Bezirke Oberburg: an der 2 classigen Volksschule in Gorizen und an der 3 classigen in Prassberg, je eine Lehrer-, event. Lehrerin- stelle (III. Ortsklasse);

5. im Bezirke Tuffer: a) an der einclassigen Volksschule in St. Nikolai ob Tuffer (III. Ortsklasse) die Lehrer-, zugleich Schulleiterstelle und an der 5 classigen Volksschule mit einer Parallel- classe in Hrastnigg (II. Ortsklasse) eine Lehrer-, eventuell Lehrerin- stelle.

Bewerber um eine dieser Stellen wollen ihre Gesuche, welche mit dem Reifezeugnis, dem Lehrbefähigungszeugnis, dem Heimatscheine und rücksichtlich der Schulleiterstellen auch mit dem Nachweise der Befähigung zur subsidiarischen Ertheilung des katholischen Religionsunterrichtes instruiert sein müssen, im Wege des vorgesetzten Bezirksschulrathes bis zum 15. Mai 1901 beim betreffenden Ortsschulrath einbringen.

Cilli, am 13. April 1901.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/3 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/8 strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštne še 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Jožef Pance. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Tiska Miličeva tiskarna v Ljubljani.

Na zahtevanje se pošilja brezplačno
ilustrovani cenik
za navadne in c. kr. izključljivo privilegovane
harmonije in didaktofone.

V obila naročila se priporoča tvrdka:

Jos. Lenarčič & Comp.
na Vrhniki pri Ljubljani.

Gospodarski program.

Naslednje tvrdke darujejo od iztržka, oziroma dobička, ki jim ga dá zasluziti učiteljstvo, dogovorjene odstotke v prid učiteljskemu konviktu. Vsakdo (vsaktera) pa blagovolji zahtevati, da se vsaka vsota, ki jo odjemavec izplača, zabeleži v prid konviktu.

1. **Jos. Petrič** — zaloga raznovrstnih šolskih zvezkov, peres z napisom: „Učiteljski konvikt“ in raznih drugih šolskih potrebščin v Ljubljani, sv. Petra cesta št. 6.
2. **Knjigotržnica Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg** v Ljubljani, Kongresni trg.
3. **Miličeva tiskarna** — zaloga uradnih spisov i. t. d. — v Ljubljani, Stari trg.
4. **Národna tiskarna** v Ljubljani, Kongresni trg.
5. **Šeberjeva tiskarna** v Postojini, zaloga uradnih spisov itd.
6. **Gričar & Mejač**, trgovina z narejenimi oblekami za dame in gospode v Prešernovih ulicah v Ljubljani.
7. **Fran Ksav. Souvan**, trgovina z manufakturnim blagom v Ljubljani, Mestni trg.
8. **Fran Kraigher**, krojaški mojster v Ljubljani, Kongresni trg.
9. **Anton Krejči**, zaloga moških in ženskih klobukov v Wolfvovih ulicah v Ljubljani.
10. **J. Soklič**, trgovina s klobuki v Ljubljani, Pod trančo.
11. **E. Kavčič**, trgovina s specerijskim blagom v Prešernovih ulicah v Ljubljani.
12. **F. Lilleg**, trgovina s specerijskim blagom na Jurčičevem trgu v Ljubljani.
13. **Filip Fajdiga**, mizar in trgovina s pohištvom v Prešernovih ulicah št. 50 nasproti novi pošti v Ljubljani.
14. **Maks Domicelj**, zaloga moke iz mlina Vinka Majdiča po en gros cenah v plombovanih vrečah po 10, 25, 50, 85 in 100 kg. na Dunajski cesti Graiserjeva hiša v Ljubljani.
15. **B. Schmeltzer**, zaloga stolov, Šelenburgove ulice v Ljubljani.
16. **Ivan Bonač**, zaloga šolskih knjig, svinčnikov družbe sv. Cirila in Metoda in raznih drugih šolskih potrebščin v Ljubljani, Šelenburgove ulice.
17. **Banka „Slavija“** v Pragi — glavno zastopstvo za slovenske dežele v Ljubljani — vzajemno zavarovalno društvo, podpira učiteljski konvikt in daje od učiteljskih zavarovanj provizijo „Zavezi slovenskih učiteljskih društev.“

Zavedno učiteljstvo prosimo, da po geslu „Svoji k svojim!“ podpira v prvi vrsti te tvrdke.